

Generációk, szülők és apák az önkéntességben

Fényes Hajnalka

Az Önkéntes Szemle első 5 éve konferencia

2026.március 27.

**Fényes Hajnalka, Bartal Anna Mária és
Gyorgyovich Miklós:**

**A magyar önkéntesek jellemzői
generációk megközelítésben, avagy
mit tudunk a Z generációk
szüleiről?**

Mi ebben az ÚJSZERŰ?

- Az önkéntes kutatások többsége korcsoportos adatokat néz és nem generációkra bontva.
- A korábbi kutatásokkal szemben elsősorban a fiatal, Z generációt vagy az idősebb Babayboomer vagy veterán generációt, és nem az X és Y generációt vizsgálja (ők a Z generáció szülei).
- Kutatásunk egy 2023-as reprezentatív nagymintás (N=2000) kutatás keretein belül csak a formális szervezeti önkéntesekre fókuszál (n=382)

NEMZETKÖZI FELOSZTÁS

Baby boomers

Baby Boomers (1946 és 1964 között születtek)

Politikai, társadalmi intézményi stabilitás, közösségi összetartás, optimizmus

Generation X

X Generáció (1965–1980)

Spirituális, kulturális és intézmények elleni lázadás, az egyéniség előtérbe kerülése

Millenials

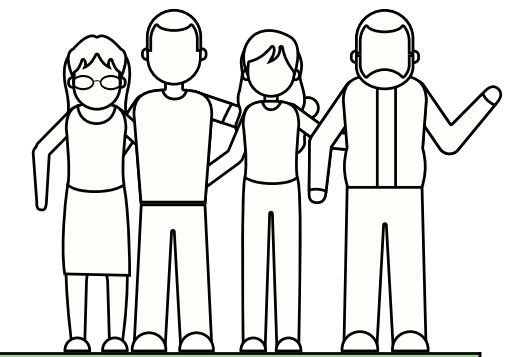
Millenniumi, Y Generáció (1981–1996)

A politikai és a társadalmi intézmények gyengülése, individualisztikus törekvések erősödése, társadalmi polarizáció

GENERÁCIÓS TÉRKÉP

(Róbert-Valuch)

1949 előtt születtek: preszocialista generáció, 1949 előtt szocializálódtak

1949–1962: a hosszú '50-es években szocializálódott generáció

1963–1979: a kádári konszolidáció idején szocializálódott generáció

1980–1989: a Kádár-korszak válságának idején szocializálódott generáció

1990–1995: a transzformációs válság idején szocializálódott generáció

1996-tól napjainkig: a poszt szocializmus időszakában szocializálódott generáció

A FORMÁLIS ÖNKÉNTESÉK GENERÁCIÓS ELOSZTLÁSA A MINTÁBAN

	születési év	életkor a lekérdezéskor	N	%
Veteránok	1928-1945	78-95	10	2,5
Babyboomerek 1	1946-1956	67-77	38	10,0
Babyboomerek 2	1957-1964	59-66	22	5,7
X generáció	1965-1980	43-58	138	36,2
Y generáció	1981-1996	27-42	107	28,1
Z generáció	1997-2005	18-26	66	17,5

A minta jellemzői

X és Y generáció formális önkéntesei:

- 1 valamivel több férfi,
- 2 többség párkapcsolatban,
- 3 iskolai végzettségük magas,
- 4 többségük fővárosi, megyeszékhelyi lakos,
- szemben a baby-boomer és veterán generációval
- Z generáció: több nő formális önkéntes, mint férfi

Az önkéntesség JELLEMZŐI

- Az X és Y generáció többsége civil szervezetekhez kötődött

Az önkéntesség területe

- szociális, egészségügyi, környezetvédelmi és településfejlesztési (közösségi), valamint az önfejlesztés, a rekreációs jellegű sport és a szabadidős önkéntesség.

Az önkéntesség gyakorisága

- az X generáció 64 %-a rendszeres önkéntes,
- az Y, és a Z generáció körében már enyhe eltolódás látszik az epizodikus és alkalmi önkéntesség felé.

Online vagy offline

- minden generációnál dominál a személyes, offline önkéntesség (2 évvel a Covid után)
- Y generáció: „digitális detox”

Az önkéntesség MOTIVÁCIÓI

A **belső indíttatás** és az **altruista-önértékelő motiváció** érdemben nem tért el generációnként, ez minden formális önkéntes esetén fennáll

A **vallási és hitelvi motiváció** inkább az idősekre jellemző, a baby boomerek és veteránok esetén átlag feletti

A **kulturális és rekreációs motívum** az idősekre (veteránok, babyboomer1), és a Z generációra volt átlag felett jellemző

Az X és Y generáció önkéntes MOTIVÁCIÓI

Az újtípusú motivációk (**önfejlesztés** és **kapcsolatépítés**), nemcsak a Z generációnál, hanem már az Y generációnál is megjelennek. Motivációs mintaátadás lehet az Y generációs „szülők” és Z generációs „gyermekek” között

A **közösségi-ökológiai** motiváció nem a legfiatalabbakra, hanem az X és Y generációra volt inkább a jellemző (szemben a szakirodalommal)

Fényes Hajnalka és Csák Zsolt:

Az apák és az anyák önkéntessége az iskolákban

ÖNKÉNTES SZEMLE , 2024/3, 35-58.

Önkéntesség az ISKOLÁBAN

Szülői bevonódás

A gyermek fejlődését és tanulmányi előmenetelét elősegítő tevékenység, mely lehet otthoni vagy iskolai,

Iskolai bevonódás

A tanárokkal való kapcsolattartás, formális és informális iskolai programokon való részvétel, de a szülők iskolai önkéntes munkája is...

- A PISA vizsgálatok szerint a közép- és kelet európai régióban – a szülői bevonódás mutatói közül – éppen a szülői önkéntesség terén nem volt tapasztalható lemaradás a többi OECD-országhoz képest.
- E felvétel óta Magyarországon nem rendelkezünk friss adatokkal a szülők iskolai önkéntességéről.

Mit vizsgál a NEMZETKÖZI SZAKIRODALOM?

Négy fontos témakör (Kocsis és szerzőtársai, Önkéntes Szemle 2022):

1

Ki kezdeményezte az iskolai önkéntességet

2

Milyen jellemzőkkel bírnak az önkéntes szülők, és milyen tényezők befolyásolják az önkéntességet

→ Ez a jelenleg vizsgálat tárgya

3

Melyek a szülői önkéntesség motivációi és hatásai

4

Milyen típusai vannak a szülők iskolához köthető önkéntes tevékenységeinek

Nemzetközi EREDMÉNYEK

- Ritkán fordul elő, hogy maguk a szülők kezdeményezzék az önkéntességet, a legtöbb esetben **az iskola és a tanárok kezdeményezésére** történt a szülők bevonása.

A szülők iskolai önkéntességének **pozitív hatása van**

- A gyermek iskolai teljesítményeire, csökkent az iskolakerülés és a késés
- A pedagógusokra: csökkenti a túlterheltséget és a stresszt.
- Erősödött az iskolában a közösségi szellem.
- A gazdasági haszon: a szülők önkéntes tevékenységei helyettesíthetik más főállású szakemberek bevonását.

Az önkéntes **tevékenységek típusa**

- Többségük iskolai munkához vagy a tanórán kívüli iskolai tevékenységekhez kötődik.
- Az iskolán kívüli önkéntes tevékenységek például egészségügyi-, sport-, informatikai-, valamint kulturális- és közösségi aktivitásokhoz kötődtek.

A jelen kutatás **KÉRDÉSEI** és a **MINTA**

- 1 Milyen eltérések vannak az anyák és apák iskolai önkéntességében?
- 2 Milyen tényezők befolyásolják a szülők önkéntességét a szülő nemén túl?

Kérdőíves felmérés, melyben magyarországi és határon túli magyar szülők vettek részt (N=1002).

A szülői önkéntesség gyakorisága 1-5 skálán közepes

**Volt olyan az elmúlt 12
hónapban, hogy
önkéntes tevékenységet
végeztem a gyermekem
iskolájában?**

Teljes minta

Szülő: átlag=2,5 (N=996)

Szülőtárs: átlag=2,3 (N=644)

Magyarországi alminta

Szülő: átlag=2,57 (N=618)

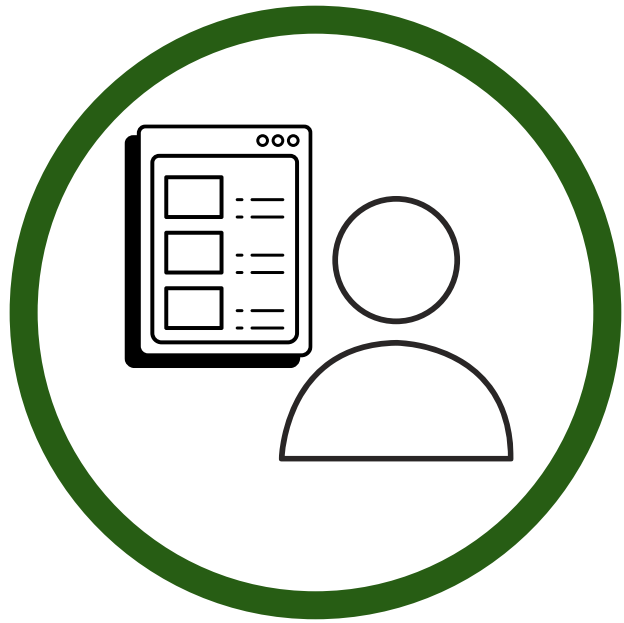
Szülőtárs: átlag=2,35 (N=300)

**Határon túli alminta
(Erdély és Kárpátalja)**

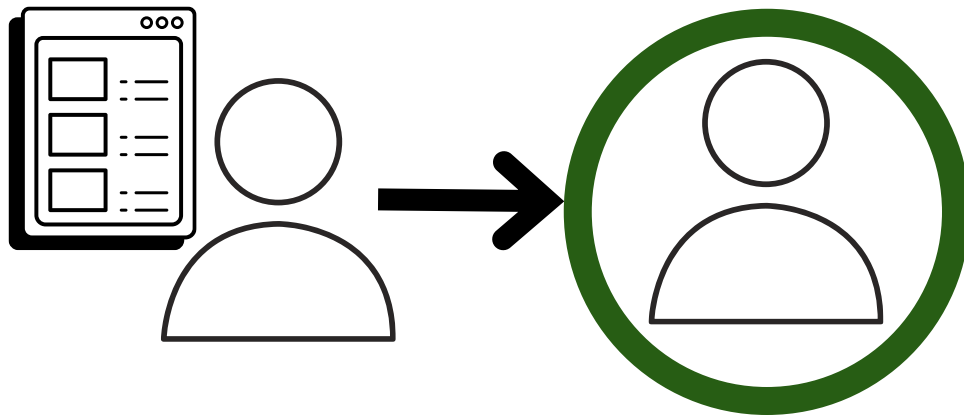
Szülő: átlag=2,36 (N=376)

Szülőtárs: átlag=2,26 (N=343)

Az anyák és apák KÜLÖNBSÉGEI

A **kérdőívet kitöltő** (feltehetőleg motiváltabb) szülők esetén **nem volt különbség** az apák és anyák önkéntessége között (azaz a mintában kisebbségben lévő motiváltabb apák hasonló arányban önkénteskedtek az iskolában, mint az anyák)

A **kitöltő szülő által jellemzett** (feltehetőleg kevésbé motivált) **szülőtársak** esetén viszont **nagyobb** az **anyák részvétele** az iskolai önkéntességben, mint az apáké.

MI HATOTT még az önkéntességre?

A szülők további háttérjellemzői – az önkéntesség domináns státuszmodelljével összhangban – a kitöltő szülők esetén voltak fontos differenciáló tényezők.

AZ ISKOLA TÍPUSÁNAK hatása

Az általános iskolákban, valamint az **egyházi és alapítványi** iskolákban **szignifikánsan nagyobb** a szülők iskolai önkéntessége, mint a középiskolákban vagy az állami iskolákban.

KONKLÚZIÓ

A szülők, és köztük az apák bevonása az önkéntes feladatokba az iskolán is múlik, és sikeres bevonás esetén ebből mind az iskola, mind a gyermekek profitálhatnak.

**ÖNKÉNTES
SZEMLE**

**KÖSZÖNÖM A
FIGYELMET!**